

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie [...],

oskarżonych o przestępstwo z art. 299 § 1 k.k. i inne,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 maja 2017 r.,
wniosku Sądu Okręgowego w K. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu
sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt III .../17),
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**przekazać sprawę do merytorycznego rozpoznania Sądowi
Okręgowemu w R..**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 r., sygn. akt III K .../17, wystąpił o przekazanie sprawy [...], oskarżonych z art. 299 § 1 k.k. w zw. z art. 299 § 5 k.k. i art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. i art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i innych, do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Na uzasadnienie podniósł, że oskarżony J. S., odgrywający istotną rolę w przestępczym procederze, którego dotyczy całe postępowanie, jest mężem sędzi Sądu właściwego z uwagi na rodzaj stawianych mu zarzutów (przyjęcia pod pozorem zapłaty za rzekome roboty budowlane środków pieniężnych w kwocie 4.399.712,11 zł, jako pochodzących z korzyści związanych z przestępstwem, tzw. zmowy przetargowej), co może stwarzać podstawy do formułowania zarzutów o braku bezstronności sędziów orzekających w tym samym sądzie i to niezależnie od treści wydanego rozstrzygnięcia. Ponadto Sąd ten wskazał, że sytuacja, w której Sąd Okręgowy w K. miałby rozpoznawać

sprawę karną męża sędzi tego sądu, dotyczącą zarzutów o znacznej społecznej szkodliwości, z uwagi na rodzaj zarzutów, może stwarzać – w odbiorze społecznym – zwłaszcza wobec już wykazywanego zainteresowania środków masowego przekazu sprawą – pole do analiz, czy sąd k. będzie obiektywnie rozpoznawał przedmiotową sprawę, z uwagi chociażby na kontakty pomiędzy sędziami tego sądu. W konsekwencji więc okoliczności te mogą stwarzać przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy.

Zdaniem wnioskującego Sądu, w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki przemawiające za przekazaniem sprawy w trybie art. 37 k.p.k., a dobro wymiaru sprawiedliwości uzasadnia przekazanie sprawy J. S. i innych oskarżonych objętych tym samym aktem oskarżenia innemu sądowi równorzędnemu. Sąd wskazał, że przekazanie przedmiotowej sprawy do innego sądu równorzędnego wyeliminuje ryzyko negatywnej oceny postępowania sądowego, a tym samym takiej samej oceny wymiaru sprawiedliwości, niezależnie od treści wydanego w sprawie rozstrzygnięcia. W jego opinii wskazanie innego sądu równorzędnego będzie w realiach niniejszej sprawy postrzegane w opinii społecznej jako okoliczność sprzyjająca obiektywnemu i bezstronnemu rozpoznaniu sprawy, a tym samym będzie służyć dobru wymiaru sprawiedliwości, bowiem świadomość relacji zawodowych i towarzyskich sędziów właściwego sądu z żoną oskarżonego może rodzić także i w środowisku biznesowym oskarżonego J. S. spekulacje co do wpływu tych powiązań na rozstrzygnięcie sprawy i braku warunków do jej obiektywnego rozpoznania. Co więcej, wskazał również, że proceder korupcji przy budowie autostrad i zmowy przetargowej przy działaniu na szkodę gminy T., został szeroko nagłośniony w mediach, a także, iż przedmiotowa sprawa pozostaje w zainteresowaniu środków masowego przekazu. W rezultacie, dla wykluczenia potencjalnych spekulacji, że w przedmiotowej sprawie to względy pozamerytoryczne mogłyby wywrzeć wpływ na treść rozstrzygnięcia głównego, czy też orzeczeń incydentalnych, dla zapewnienia optymalnych warunków orzekania, wystąpienie z niniejszym wnioskiem Sąd Okręgowy w K. uznał za celowe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Sądu Okręgowego w K. zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie przypomnieć należy, że korzystanie z właściwości delegacyjnej w trybie art. 37 k.p.k. może nastąpić wyjątkowo, jako odstępstwo od konstytucyjnej zasady rozpoznania sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) w sytuacji, gdy zostanie wykazane przez sąd inicjujący to postępowanie, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga takiego postąpienia (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., III KO 102/12, LEX nr 1231575*). Sąd Rejonowy uczynił zadość wskazanemu standardowi i w sposób wystarczający wykazał istnienie okoliczności, mieszczących się w pojęciu „dobro wymiaru sprawiedliwości”, użytym w dyspozycji art. 37 k.p.k.

Oczywistym jest, że przekonanie o braku możliwości do obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy musi być oparte na racjonalnych i rzeczywistych przesłankach. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości wymaga oceny dwojakiego rodzaju przyczyn mogących zakłócić prawidłowy wymiar sprawiedliwości. Po pierwsze, chodzi o okoliczności mogące wywierać ujemny wpływ na swobodę wyrokowania, jak też, po drugie, o fakty mogące stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania w sposób obiektywny zarzucanego oskarżonemu przestępstwa (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2003 r., III KO 11/03, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 855*). W piśmiennictwie także podkreśla się, że „dobro wymiaru sprawiedliwości rozumiane jest słusznie nie tylko jako wymóg zapewnienia bezstronności subiektywnej sądu, ale ma na celu także zabezpieczenie zewnętrznych pozorów bezstronności (aspekt obiektywny bezstronności)” (*zob. W. Jasiński, w: J. Skorupka (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2015, s. 140; podobnie: S. Zabłocki - Przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 27 k.p.k.). „Przegląd Sądowy” 1994, nr 7-8*). Obie te przesłanki wystąpiły w niniejszej sprawie.

W realiach niniejszej sprawy zasadnie w swoim wystąpieniu Sąd Okręgowy w K. wskazał, iż żona oskarżonego jest aktywnym zawodowo sędzią tego Sądu. Orzeka wprowadzić nie w Wydziale Karnym, a w Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, lecz także w tej sytuacji, wynikające stąd kontakty oskarżonego z sędziami Sądu Okręgowego w K. mogą w subiektywnym społecznym odczuciu

wywoływać wątpliwości co do braku warunków do obiektywnego rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Jednak w niniejszej sprawie zaistniała nie tylko okoliczność dotycząca występowania w sprawie w charakterze oskarżonego małżonka jednej z sędziów orzekających w wydziale pracy i ubezpieczeń społecznych Sądu. Taka sytuacja, co należy podkreślić, nie powoduje automatycznie utraty zdolności obiektywnego orzekania przez wszystkich sędziów niemałego przecież sądu, właściwego miejscowo. Przypomnieć bowiem należy postulowaną wielokrotnie przez Sąd Najwyższy konieczność zawężającej interpretacji przepisu art. 37 k.p.k., związaną z tym, że nadużywanie instytucji właściwości delegacyjnej może wręcz wywołać skutek sprzeczny z *ratio legis* unormowania zawartego w tym przepisie, doprowadzając do naruszenia dobra wymiaru sprawiedliwości poprzez podważenie zaufania do bezstronności sędziów i sądów (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2014 r., V KO 87/13, Prok. i Pr.- wkł. 2014, nr 4, poz. 12*). Wyrażona w powyższym postanowieniu teza powinna jednak zostać odróżniona od obecnie rozstrzyganej sprawy, bowiem dotyczyła byłego małżonka sędzi, która to okoliczność była jedynym argumentem powoływanym przez wnioskujący sąd, zaś analiza akt sprawy nie dostarczyła wówczas podstaw do przyjęcia, że rozpoznanie tej sprawy przez sąd właściwy miejscowo może spotkać się z negatywnym odbiorem społecznym i w efekcie wywołać zarzuty dotyczące stronniczego orzekania.

Za okoliczność przesądzającą o potrzebie odstąpienia w niniejszej sprawie od reguł wyznaczających właściwość, należy uznać nie tylko fakt, iż sąd właściwy nie powinien rozpoznawać sprawy, w której oskarżonym jest małżonek sędziego tego sądu, lecz także i możliwość wystąpienia wyrażanych publicznie wątpliwości co do zdolności zachowania przez sąd właściwy bezstronności. Sąd Najwyższy podkreślał wielokrotnie, że niewątpliwie zagraża dobru wymiaru sprawiedliwości sytuacja, gdy postępowanie mogłoby nawet potencjalnie być postrzegane jako prowadzone w sposób nieobiektywny (*zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 września 2004 r., II KO 34/04, LEX nr 186451; z dnia 13 marca 2014 r., IV KO 14/14, LEX nr 1494021*). W niniejszym stanie faktycznym, w obliczu znacznej społecznej szkodliwości rozstrzyganej sprawy oraz szerokiego medialnego

zainteresowania, w odbiorze społecznym może powstać przekonanie, że sprawa zostanie rozstrzygnięta w sposób nieobiektywny przez sędziów danego sądu. To z kolei może prowadzić do niezasadnych komentarzy i ocen podważających bezstronność tych sędziów. Stąd też w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że dobrem wymiaru sprawiedliwości, stanowiącym przesłankę skorzystania z instytucji określonej w art. 37 k.p.k., jest również potrzeba uniknięcia jakichkolwiek sugestii, iż sprawa mogłaby zostać rozpoznana w sposób nieobiektywny (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lipca 2003 r., sygn. akt III KO 20/03, LEX nr 78821; z dnia 18 września 2013 r., V KO 66/13, LEX nr 1365524*).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w K. słusznie wskazuje we wniosku, że przestępczy proceder korupcji przy budowie autostrad i zmowy przetargowej przy działaniu na szkodę gminy T. został szeroko nagłośniony w mediach i przedmiotowa sprawa pozostaje w zainteresowaniu środków masowego przekazu. W takiej sytuacji zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że dobro wymiaru sprawiedliwości uzasadnia przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu, co wyeliminuje ryzyko negatywnej oceny postępowania sądowego, a tym samym takiej samej oceny wymiaru sprawiedliwości, niezależnie od treści wydanego w sprawie rozstrzygnięcia.

Wskazane powyżej okoliczności faktyczne uzasadniały zastosowanie instytucji właściwości delegacyjnej określonej w art. 37 k.p.k. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w R., a więc również poza okręg właściwości miejscowej Sądu Apelacyjnego w K..

Mając to wszystko na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

kc